หัวข้อวิทยานิพนธ์	กระบวนการกลายเป็นสินค้าของหัตถกรรมฝีมือชาติพันธุ์ลีซู	
ผู้เขียน	นางสาวอะมีมะ แซ่จู	
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ชาติพันธุ์สัมพันธ์และการพัฒนา)	
คณะกรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. ประสิทธิ์ ลีปรีชา	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
	อาจารย์ ดร. ชยันต์ วรรธนะภูติ	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

งานศึกษากระบวนการกลายเป็นสินค้าของหัตถกรรมฝีมือชาติพันธุ์ลีซูในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาตัวสินค้าที่เป็นเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับเงินเป็นหลัก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและบริบททางวัฒนธรรมที่ทำให้หัตถกรรมฝีมือได้กลายมาเป็นสินค้าที่ซื้อและขายในหมู่คนลีซูด้วยกันเอง 2) ศึกษาความหมายในทางสังคมที่ชาวลีซูนิยมสวมใส่เสื้อผ้าและเครื่องประดับเงินมากขึ้น ท่ามกลางอิทธิพลของความทันสมัยที่เข้ามาในสังคมลีซู และ 3) ศึกษากระบวนการผลิตและการจำหน่ายหัตถกรรมฝีมือในระบบตลาด งานศึกษาครั้งนี้ได้เลือกศึกษาหมู่บ้านลีซูสามหมู่บ้านคือ บ้านน้ำฮูลีซู อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน บ้านศรีคงเย็น อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และบ้านโป่งน้ำร้อนลีซู อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย กับทั้งยังมีกรณีศึกษาหมู่บ้านอื่นที่ผลิตหัตถกรรมฝีมือเหล่านี้ด้วย

จากการเก็บข้อมูลเชิงชาติพันธุวรรณนาในชุมชนลีซู ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2555 ถึง เมษายน 2556 ผู้วิจัยพบว่า ผลพวงระยะยาวของการพัฒนาบนพื้นที่สูงกับบริบทของการฟื้นฟูและสร้างใหม่ซึ่งอัตลักษณ์และสำนึกทางชาติพันธุ์ในระยะที่ผ่านมาได้ส่งผลให้เกิดอุปสงค์และอุปทานของเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับเงินในสังคมลีซู โดยการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของรัฐบนพื้นที่สูงในระยะที่ผ่านมาได้ส่งผลให้เกิดความแตกต่างของชุมชนลีซูในสองประเภทคือ ประเภทแรกเป็นชุมชนที่อยู่ใกล้เมืองและกลายมาเป็นชุมชนท่องเที่ยว ประสบการณ์ในการผลิตสินค้าหัตถกรรมเพื่อขายให้นักท่องเที่ยวได้เปลี่ยนมาผลิตเพื่อขายให้คนลีซูด้วยกันเองในระยะต่อมา ประเภทที่สองคือชุมชนที่อยู่ห่างไกลเมือง ได้รับเอาการเพาะปลูกพืชเชิงพาณิชย์ที่เจ้าหน้าที่รัฐและองค์กรระหว่าง

ตรวจสอบความถูกต้องแล้ว
28 ส.ค. 2557
น.ส.จริยา คำนาสัก

ประเทศเข้ามาส่งเสริม เพื่อจำหน่ายในตลาดพื้นราบ ชาวบ้านไม่มีเวลาตัดเย็บเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และทำเครื่องประดับเงินด้วยตนเองดังเช่นในอดีต หากแต่พวกเขามีรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตร จึงต้องอาศัยการซื้อเครื่องแต่งกายกับเครื่องประดับจากกลุ่มแรก นอกจากนั้นแล้ว ยังมีความต้องการในการซื้อจากกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่อพยพเข้าสู่เมือง ทำให้ไร้ทักษะในการผลิต ทั้งนี้ ความนิยมในการซื้อและสวมใส่เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับในสังคมลีซูเกิดขึ้นในบริบทของการฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นและชาติพันธุ์ ด้วยการจัดงานมหกรรมสืบสานวัฒนธรรมลีซูแห่งประเทศไทย ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538

กระบวนการผลิตสินค้าหัตถกรรมลีซูมีความสลับซับซ้อนและล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ผู้ผลิตแต่ละเจ้ามีประสบการณ์ยาวนานในการเจรจาต่อรองและซื้อหาวัตถุดิบจากร้านค้าเสื้อผ้าในเมืองเชียงใหม่จนกลายเป็นลูกค้าประจำที่สามารถซื้อวัตถุดิบได้ในราคาถูก กับเรียนรู้ถึงเนื้อผ้าและสีสันของผ้าชนิดใหม่ที่เข้ามาอยู่ตลอดเวลา สำหรับกระบวนการตัดเย็บพบว่าสมาชิกในครอบครัวและระบบเครือญาติมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นั่นคือผู้ผลิตแต่ละรายจะตัดผ้าแล้วแจกจ่ายงานย่อยแต่ละชิ้นให้สมาชิกในครอบครัวและเครือญาติช่วยเย็บ แล้วจึงรวบรวมเพื่อนำมาประกอบเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปสำหรับการนำไปจำหน่ายต่อไป ทักษะและประสบการณ์ในการผลิตจึงถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นภายในครอบครัว ดังนั้น แฟชั่นหรือรูปแบบการออกแบบจึงขึ้นอยู่กับผู้ผลิตแต่ละราย แต่ก็ต้องมีส่วนประกอบและลวดลายเฉพาะที่เป็นการบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของลีซูจึงจะสามารถขายได้ สำหรับแหล่งจำหน่ายนั้น มีการส่งไปจำหน่ายตามร้านค้าในตัวอำเภอปาย ตลาดแม่มาลัย ในเมืองเชียงใหม่ และที่โป่งน้ำร้อนในอำเภอเวียงป่าเป้า กับทั้งเร่ขายตามหมู่บ้าน และการขายในโอกาสเทศกาลปีใหม่ลีซู (ช่วงตรุษจีน) และงานมหกรรมสืบสานวัฒนธรรมลีซูแห่งประเทศไทย

บัณฑิตวิทยาลัย Graduate School
รับรองสำเนาถูกต้อง
28 ส.ค. 2557
น.ส. ศิริยา ศิลาสัก

Thesis Title	Commoditization of Lisu Handicrafts	
Author	Miss Amema Saeju	
Degree	Master of Arts (Ethnicity and Development)	
Advisory Committee	Lecturer Dr. Prasit Leepreecha	Advisor
	Lecturer Dr. Chayan Vaddhanaphuti	Co-advisor

ABSTRACT

For the study of the commoditization of Lisu handicrafts, I have chosen mainly clothing and silver ornaments. The purposes of my study includes 1) to study the contexts of economic, social, and cultural development which have caused these two handicrafts to become a commodity and be traded among the Lisu people, 2) to study the social meaning of the Lisu in wearing their own traditional clothes and silver ornaments amidst the modernity that has influenced the Lisu community, and 3) to study the process of producing and selling handicrafts in a market system. I conducted my field work in three Lisu villages: Baan Naam Hoo Lisu in Amphoe Pai of Mae Hong Son province, Baan Sri Dong Yen in Amphoe Mae Taeng of Chiang Mai province, and Baan Pong Naam Ron Lisu in Amphoe Wiang Pa Pao of Chiang Rai province. In addition, this study also includes data from some other villages that produce these kinds of handicrafts.

Based on the ethnographic data collected within Lisu communities, during November 2012 to April 2013, this thesis argues that the contexts of long term highland development and ethnic consciousness and cultural revival in recent decades has entailed the demand and supply for clothing and silver ornaments within Lisu society. The economic and social development for the highlands in the past few decades, by state government and relevant agencies, has caused two different types of Lisu communities. The first type is Lisu communities that located nearby to cities and originally functioned as tourism centers with a large market for selling handicrafts to

28 ส.ค. 2557

tourists. Later on, after the number of tourists decreased, they used their long-term experience in producing handicrafts to shift instead to producing and selling to other Lisu. The second type of communities includes those that are located far away from cities and have been promoted by government authorities and foreign organizations for growing cash crops in order to sell to the lowland markets. Upon adopting cash crops, villagers then no longer have time to make their own clothes and design the silver ornaments by themselves and since most of them earn enough cash from farming they are able to afford to buy clothes and silver ornaments from the Lisu handicraft producers in the first type of villages. Moreover, there are high demands from younger groups of Lisu people who migrated out from the villages to work in towns and who no longer have the skill in making these handicrafts. Importantly, the popularity of selling and wearing the Lisu costume has occurred in the context of local cultural and ethnic revival by the establishment of the Thailand's Lisu Cultural Revival Festival since 1995. During the annual celebration, everybody dresses in colorful Lisu costumes, which expresses economic status of the participants.

The process of making Lisu handicrafts has become complicated and much is related to the power of relationships. Each producer has long term experience in negotiation and knows the source of buying raw materials from fabric shops in Chiang Mai city, as well as to getting to know about the new arrival of fabric. For making the clothes, I found that family members and kinship relations are very significant. Each producer cuts cloth into pieces and gives some to each family member and relative for sewing, and then when all are collected, the owner makes clothes to sell. Skills and experience in producing handicrafts have been passed on from one generation to another within the family. Thus, the fashion or designs depend on each producer while the composition and the pattern somehow still maintain the Lisu identity, for selling to Lisu customers. Regarding the selling sites, there are several shops in Pai market, Mae Ma Lai market, Chiang Mai City, and Pong Naam Ron Lisu in Wieng Pa Pao. There are also those who peddle to some villages, and moreover, at the New Year festival (during Chinese New Year) as well as the annual celebration of Thailand's Lisu Cultural Revival Festival.

ทัณฑิตวิทยาลัย Graduate School
ตรวจสอบความถูกต้องแล้ว
28 ส.ค. 2557
น.ส. จริยา คำนาสัก